

MEĐUNARODNI KRIVIČNI SUD ZA BIVŠU JUGOSLAVIJU

TUŽILAC SUDA
PROTIV
SLOBODANA MILOŠEVIĆA
MILANA MILUTINOVIĆA
NIKOLE ŠAINOVIĆA
DRAGOLJUBA OJDANIĆA
VLAJKA STOJILJKOVIĆA

OPTUŽNICA

Tužilac Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju, u skladu sa svojim ovlašćenjima iz člana 18 Statuta Suda, optužuje:

**SLOBODANA MILOŠEVIĆA
MILANA MILUTINOVIĆA
NIKOLU ŠAINOVIĆA
DRAGOLJUBA OJDANIĆA
VLAJKA STOJILJKOVIĆA**

za **ZLOČINE PROTIV ČOVEČNOSTI i KRŠENJE RATNIH ZAKONA I OBIČAJA** kako sledi:

OSNOVNI PODACI

1. Autonomna Pokrajina Kosovo i Metohija nalazi se u južnom delu Republike Srbije, konstitutivne republike Savezne Republike Jugoslavije (u nastavku: SRJ). Teritorija koju danas čini SRJ bila je deo Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (u nastavku: SFRJ). Autonomna Pokrajina Kosovo i Metohija graniči se na severu i severozapadu sa Republikom Crnom Gorom, drugom konstitutivnom republikom SRJ. Na jugozapadu, Autonomna Pokrajina Kosovo i Metohija graniči se sa Republikom Albanijom, a na jugu sa Bivšom Jugoslovenskom Republikom Makedonijom. Glavni grad Autonomne Pokrajine Kosovo i Metohija je Priština.

2. Socijalistička Republika Srbija proglasila je 1990. godine novi Ustav kojim su, između ostalog, promenjeni nazivi Republike i Autonomnih Pokrajina. Naziv Socijalistička Republika Srbija promenjen je u Republika Srbija (u nastavku za oba naziva: Srbija); naziv Socijalistička Autonomna Pokrajina Kosovo promenjen je u Autonomna Pokrajina Kosovo i Metohija (u nastavku za oba naziva: Kosovo); a naziv Socijalistička Autonomna Pokrajina Vojvodina promenjen je u Autonomna Pokrajina Vojvodina (u nastavku: Vojvodina). U istom tom periodu Socijalistička Republika Crna Gora promenila je naziv u Republika Crna Gora (u nastavku: Crna Gora).

3. Novi Ustav SFRJ iz 1974. godine obezbedio je prenos vlasti sa centralne vlade na šest konstitutivnih republika u zemlji. U okviru Srbije, Kosovu i Vojvodini data je znatna autonomija, uključujući kontrolu nad obrazovnim sistemom, sudstvom i policijom. Takođe su dobili vlastite pokrajinske skupštine i bili su zastupljeni u Skupštini, Ustavnom sudu i Predsedništvu SFRJ.

4. Prema popisu stanovništva iz 1981. godine, poslednjem na kome je učestvovalo skoro celokupno stanovništvo, Kosovo je ukupno imalo približno 1.585.000 stanovnika, od čega su 1.227.000 (77%) stanovnika činili Albanci, a 210.000 (13%) su bili Srbi. Za 1991. godinu postoje samo procene broja stanovnika jer su kosovski Albanci bojkotovali popis sproveden te godine. Prema uopštenim

procenama sadašnji broj stanovnika na Kosovu iznosi između 1.800.000 i 2.100.000, od čega su oko 85-90% kosovski Albanci, dok 5-10% čine Srbi.

5. Tokom osamdesetih godina, Srbi su izražavali svoju zabrinutost zbog diskriminacije koju je prema njima sprovodilo kosovsko pokrajinsko rukovodstvo predvođeno Albancima, dok su kosovski Albanci iskazivali svoju zabrinutost zbog ekonomske zaostalosti i zahtevali veću političku liberalizaciju i status republike za Kosovo. Od 1981. godine pa nadalje, kosovski Albanci su izlazili na demonstracije koje je suzbijala vojska SFRJ i policijske snage Srbije.

6. U aprilu 1987. godine **Slobodan MILOŠEVIĆ**, koji je 1986. godine izabran za predsednika Predsedništva Centralnog komiteta Saveza komunista Srbije, otputovao je na Kosovo. Na sastancima sa srpskim mesnim rukovodstvom i u govoru pred skupom Srba, **Slobodan MILOŠEVIĆ** je podržao srpski nacionalistički program. Time je odstupio od partijske i državne politike koja je još od vremena osnivanja Jugoslavije posle Drugog svetskog rata, pod rukovodstvom Josipa Broza Tita, ograničavala ispoljavanje nacionalnih osećanja. Od tog trenutka **Slobodan MILOŠEVIĆ** koristi nabujali talas srpskog nacionalizma kako bi ojačao centralizovanu vlast u SFRJ.

7. Septembra 1987. godine **Slobodan MILOŠEVIĆ** i njegovi sledbenici preuzeli su kontrolu nad Centralnim komitetom Saveza komunista Srbije. **Slobodan MILOŠEVIĆ** je 1988. godine ponovo izabran za predsednika Predsedništva Centralnog komiteta Saveza komunista Srbije. Sa tog uticajnog položaja, **Slobodan MILOŠEVIĆ** je mogao dalje da jača svoju političku moć.

8. Od jula 1988. godine do marta 1989. godine, u Vojvodini i Crnoj Gori došlo je do niza demonstracija i skupova podrške **Slobodanu MILOŠEVIĆU** - takozvane "Anti-birokratske revolucije". Ovi protesti su doveli do zbacivanja pokrajinskog, odnosno republičkog rukovodstva; nove vlade su tada podržale **Slobodana MILOŠEVIĆA**, kao njegovi dužnici.

9. Istovremeno, u Srbiji su se sve češće čuli zahtevi da se Kosovo stavi pod jaču srpsku kontrolu, pa su tim povodom održavane brojne demonstracije. Sedamnaestog novembra 1988. godine visoki albanski rukovodioci na Kosovu smenjeni su sa rukovodećih položaja u Pokrajini, a umesto njih su imenovani ljudi lojalni **Slobodanu MILOŠEVIĆU**. Početkom 1989. godine, Skupština Srbije predložila je amandmane na Ustav Srbije kojima će Kosovo biti oduzeta većina autonomnih ingerencija, uključujući i kontrolu nad policijom, obrazovnom i ekonomskom politikom, izbor zvaničnog jezika, kao i pravo veta na dalje promene Ustava Srbije. Kosovski Albanci su masovno demonstrirali protiv predloženih promena. Početkom februara 1989. godine, štrajk albanskih rudara na Kosovu doveo je do daljeg zatezanja situacije.

10. Zbog političkih previranja, Predsedništvo SFRJ je 3. marta 1989. godine proglasilo da se situacija u pokrajini pogoršala i da ugrožava poredak, integritet i suverenitet zemlje. Vlada je tada zavela "specijalne mere" kojima je prenela ovlašćenja za javnu bezbednost sa vlade Srbije na saveznu vladu.

11. Skupština Kosova sastala se 23. marta 1989. godine u Prištini i izglasala usvajanje predloženih ustavnih amandmana pri čemu se većina delegata kosovskih Albanaca uzdržala od glasanja. I pored toga što nije postojala potrebna dvotrećinska većina u Skupštini, predsednik Skupštine je proglasio da su amandmani usvojeni. Skupština Srbije je 28. marta 1989. godine izglasala usvajanje ustavnih promena, čime je praktično oduzeta autonomija data Ustavom iz 1974. godine.

12. Dok su se ove promene dešavale na Kosovu, **Slobodan MILOŠEVIĆ** je ojačao svoju političku moć postavši predsednik Srbije. **Slobodan MILOŠEVIĆ** je izabran za predsednika Predsedništva Srbije 8. maja 1989. godine a njegov izbor je zvanično potvrđen 6. decembra 1989. godine.

13. Početkom 1990. godine, kosovski Albanci organizovali su masovne demonstracije tražeći ukidanje "specijalnih mera". U aprilu 1990. godine, Predsedništvo SFRJ ukinulo je "specijalne mere" i uklonilo najveći deo saveznih policijskih snaga, a Srbija je preuzela odgovornost za sprovođenje policijskih mera na Kosovu.

14. U julu 1990. godine, Skupština Srbije donela je odluku o raspuštanju Skupštine Kosova nakon što je 114 od 123 kosovska Albanca, delegata te Skupštine, usvojilo nezvaničnu rezoluciju kojom su

Kosovo proglasili ravnopravnom i nezavisnom državno-političkom jedinicom u okviru SFRJ. U septembru 1990. godine, mnogi od tih istih delegata kosovskih Albanaca proglasili su ustav "Republike Kosovo". Godinu dana kasnije, u septembru 1991. godine, kosovski Albanci održali su nezvanični referendum na kome su se ogromnom većinom opredelili za nezavisnost. Dvadesetčetvrtog maja 1992. godine, kosovski Albanci održali su nezvanične skupštinske i predsedničke izbore "Republike Kosovo".

15. Šesnaestog jula 1990. godine, Savez komunista Srbije i Socijalistički savez radnog naroda Srbije udružio se u Socijalističku partiju Srbije (SPS), a **Slobodan MILOŠEVIĆ** izabran je za njenog predsednika. Kao naslednik Saveza komunista, SPS je postao najjača politička partija u Srbiji a **Slobodan MILOŠEVIĆ** je kao predsednik SPS-a imao znatnu moć i uticaj na mnoge grane vlasti, kao i na privatni sektor. **Milan MILUTINOVIĆ** i **Nikola ŠAINOVIĆ** zauzimali su istaknute položaje u SPS-u. **Nikola ŠAINOVIĆ** je bio član Glavnog odbora i Izvršnog odbora partije i njen potpredsednik, a **Milan MILUTINOVIĆ** je izabran za predsednika Srbije 1997. godine kao kandidat SPS-a.

16. Posle usvajanja novog Ustava Srbije 28. septembra 1990. godine, **Slobodan MILOŠEVIĆ** je izabran za predsednika Srbije na višepartijskim izborima održanim 9. i 26. decembra 1990. godine; ponovo je izabran 20. decembra 1992. godine. U decembru 1991. godine, **Nikola ŠAINOVIĆ** imenovan je za potpredsednika Vlade Srbije.

17. Nakon što je Kosovu 1989. godine praktično ukinuta autonomija, na Kosovu dolazi do sve većih političkih podela. Krajem 1990. godine i u toku cele 1991. godine hiljade kosovskih Albanaca - lekara, nastavnika, profesora, radnika, policajaca i državnih službenika otpušteno je s posla. Mesni sud na Kosovu je ukinut, a mnoge sudije su uklonjene. Pojačano je policijsko nasilje nad kosovskim Albancima.

18. U ovom periodu nezvanično albansko rukovodstvo na Kosovu sledilo je politiku nenasilnog građanskog otpora i počelo je da uspostavlja sistem nezvaničnih, naprednih institucija u oblasti zdravstvene zaštite i obrazovanja.

19. Krajem juna 1991. godine SFRJ je počela da se raspada u nizu ratova koji su usledili jedan za drugim najpre u Republici Sloveniji (u nastavku: Slovenija), Republici Hrvatskoj (u nastavku: Hrvatska) i Republici Bosni i Hercegovini (u nastavku: Bosna i Hercegovina). Slovenija je proglasila nezavisnost od SFRJ 25. juna 1991. godine, što je dovelo do izbijanja rata; mirovni sporazum postignut je 8. jula 1991. godine. Hrvatska je proglasila nezavisnost 25. juna 1991. godine, što je dovelo do ratovanja između hrvatskih vojnih snaga s jedne strane i Jugoslovenske narodne armije (JNA), paravojnih jedinica i "Vojske Republike Srpska Krajina" s druge.

20. Bosna i Hercegovina proglasila je nezavisnost 6. marta 1992. godine, što je dovelo do rata širokih razmera posle 6. aprila 1992. godine. SFRJ je 27. aprila 1992. godine rekonstituisana kao SRJ. U to vreme JNA je reorganizovana u Vojsku Savezne Republike Jugoslavije (u nastavku: VJ). U ratu u Bosni i Hercegovini, JNA, a kasnije VJ, borila se zajedno sa "Vojskom Republike Srpske" protiv vojnih snaga Vlade Bosne i Hercegovine i "Hrvatskog vijeća obrane". Aktivna neprijateljstva prestala su potpisivanjem Dejtonskog mirovnog sporazuma u decembru 1995. godine.

21. Iako je **Slobodan MILOŠEVIĆ** u vreme rata u Sloveniji, Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini bio predsednik Srbije, on je ipak bio vodeća srpska politička ličnost koja je, pored republičke vlade, imala *de facto* kontrolu i nad saveznom vladom, i ličnost sa kojom je međunarodna zajednica pregovarala o nizu mirovnih planova i sporazuma u vezi sa ovim ratovima.

22. Između 1991. i 1997. godine i **Milan MILUTINOVIĆ** i **Nikola ŠAINOVIĆ** su zauzimali visoke položaje u saveznim i republičkim vladama i bili su bliski saradnici **Slobodana MILOŠEVIĆA**. U ovom periodu **Milan MILUTINOVIĆ** je radio u Ministarstvu spoljnih poslova SRJ, a jedno vreme je bio ambasador u Grčkoj. Za ministra spoljnih poslova SRJ postavljen je 1995. godine i na tom položaju je ostao do 1997. godine. **Nikola ŠAINOVIĆ** je bio predsednik vlade Srbije 1993. godine i potpredsednik Vlade SRJ 1994. godine.

23. Dok su se vodili ratovi u Sloveniji, Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini situacija na Kosovu, mada zategnuta, nije eskalirala u nasilje i intenzivne borbe do kojih je došlo u tim zemljama. Sredinom devedesetih godina, međutim, jedna frakcija kosovskih Albanaca organizovala je grupu poznatu pod nazivom *Ushtria Clirimtare e Kosoves (UCK)*, odnosno poznata na engleskom jeziku kao *Kosovo Liberation Army /Oslobodilačka vojska Kosova/ (OVK)*. Ova grupa je zagovarala akciju oružane pobune i nasilnog otpora srpskim vlastima. Sredinom 1996. godine OVK je organizovala napade pre svega uperene protiv SRJ i srpskih policijskih snaga. Od tada i tokom čitave 1997. godine, SRJ i srpske policijske snage uzvraćale su silovitim akcijama protiv lokacija za koje se sumnjalo da su baze OVK i njihovih pristalica na Kosovu.

24. Nakon što mu je istekao mandat predsednika Srbije, **Slobodan MILOŠEVIĆ** je 15. jula 1997. godine izabran za predsednika SRJ. Dužnost je preuzeo 23. jula 1997. Nakon toga su održani izbori za predsednika Srbije; **Milan MILUTINOVIĆ** je učestvovao na izborima kao kandidat SPS-a pa je 21. decembra 1997. godine izabran za predsednika Srbije. **Nikoli ŠAINOVIĆU** obnavljan je mandat potpredsednika Vlade SRJ 1996., 1997. i 1998. godine. Delimično kroz blisku saradnju sa **Milanom MILUTINOVIĆEM**, **Slobodan MILOŠEVIĆ** je uspeo da zadrži svoj uticaj na vladu Srbije.

25. Počev od kraja februara 1998. godine, zaoštrio se sukob između OVK s jedne, i VJ, policijskih snaga SRJ, policijskih snaga Srbije i paravojnih jedinica (u nastavku: snage SRJ i Srbije za sve ove pojmove) s druge strane. U tom periodu povređeno je ili ubijeno više kosovskih Albanaca i kosovskih Srba. Snage SRJ i Srbije započele su operaciju granatiranja pretežno albanskih gradova i sela na Kosovu, masovnog uništavanja imovine i proterivanja civilnog stanovništva iz krajeva u kojima je delovala OVK. Mnogi stanovnici su pobjegli sa tog područja usled borbi i razaranja, ili su bili prinuđeni da se presele u druge krajeve na Kosovu. Ujedinjene nacije procenjuju da je do sredine oktobra 1998. godine preko 298.000 lica, što iznosi otprilike 15 odsto stanovništva, bilo raseljeno unutar Kosova ili je napustilo pokrajinu.

26. U odgovor na intenziviranje sukoba, Savet bezbednosti Ujedinjenih nacija (SBUN) usvojio je u martu 1998. godine rezoluciju 1160 kojom je "osuđena srpska policija zbog preterane upotrebe sile protiv civila i mirnih demonstranata na Kosovu", i stavio embargo na uvoz oružja u SRJ. Šest meseci kasnije SBUN je usvojio rezoluciju 1199 (1998) u kojoj je konstatovano da "pogoršavanje situacije na Kosovu u Saveznoj Republici Jugoslaviji, predstavlja pretnju miru i bezbednosti u regionu". Savet bezbednosti zahtevao je da sve strane obustave neprijateljstva i da se povuku "snage bezbednosti koje se koriste za ugnjetavanje civila".

27. U nastojanju da dovedu do popuštanja zategnutosti na Kosovu, u oktobru 1998. godine vođeni su pregovori između **Slobodana MILOŠEVIĆA** i predstavnika Severno-atlantskog saveza (NATO) i Organizacije za evropsku bezbednost i saradnju (OEBS). Na dan 16. oktobra 1998. godine potpisan je "Sporazum o verifikacionoj misiji OEBS-a za Kosovo". Tim sporazumom i "Dogovorom Klark-Nauman" koji je potpisao **Nikola ŠAINOVIĆ**, predviđeno je delimično povlačenje snaga SRJ i Srbije sa Kosova, ograničenje dovođenja dodatnih snaga i opreme u region i razmeštaj nenaoružanih članova Verifikacione misije OEBS-a.

28. Mada su desetine članova Verifikacione misije OEBS-a bili razmešteni širom Kosova, neprijateljstva su se nastavila. U ovom periodu, članovi međunarodne Verifikacione misije i predstavnici organizacija za zaštitu ljudskih prava dokumentovali su jedan broj ubistava kosovskih Albanaca. U jednom takvom incidentu, 15. januara 1999. godine, ubijeno je 45 nenaoružanih kosovskih Albanaca u selu Račak u opštini Štimlje/Shtime.

29. Kao odgovor na nastavljanje sukoba na Kosovu, organizovana je međunarodna mirovna konferencija u Rambujeu u Francuskoj, koja je počela sa radom 7. februara 1999. godine. **Nikola ŠAINOVIĆ**, potpredsednik Vlade SRJ, bio je član srpske delegacije na tim mirovnim pregovorima, a pregovorima je prisustvovao i **Milan MILUTINOVIĆ**, predsednik Srbije. Kosovske Albance predstavljale su delegacije OVK i delegacije političkih i građanskih vođa kosovskih Albanaca. I pored višenedeljnih intenzivnih razgovora, mirovni pregovori su se raspali sredinom marta 1999. godine.

30. Nasilje na Kosovu se nastavilo i za vreme mirovnih pregovora u Francuskoj. Krajem februara i početkom marta, snage SRJ i Srbije započele su niz ofanziva protiv više desetina pretežno albanskih

sela i gradova na Kosovu. Vojne snage SRJ činili su delovi 3. armije, konkretno 52. korpus, koji je poznat i pod nazivom Prištinski korpus, te nekoliko brigada i pukova pod komandom Prištinskog korpusa. Načelnik Generalštaba VJ, general-pukovnik **Dragoljub OJDANIĆ**, imao je komandnu odgovornost nad 3. armijom, pa tako i nad Prištinskim korpusom. Vrhovni komandant VJ je **Slobodan MILOŠEVIĆ**.

31. U operacijama na Kosovu učestvuju policijske snage koje pripadaju Ministarstvu unutrašnjih poslova Srbije, pored nekih jedinica iz Ministarstva unutrašnjih poslova SRJ. Svim policijskim snagama koje su angažovane ili deluju po ovlašćenju Ministarstva unutrašnjih poslova Srbije komanduje **Vlajko STOJILJKOVIĆ**, ministar unutrašnjih poslova Srbije. Prema Zakonu o oružanim snagama SRJ, policijske snage koje učestvuju u vojnim operacijama u vreme rata ili neposredne ratne opasnosti, podređuju se komandi VJ, čiji su zapovednici general-pukovnik **Dragoljub OJDANIĆ** i **Slobodan MILOŠEVIĆ**.

32. Pre decembra 1998. godine, **Slobodan MILOŠEVIĆ** je odredio **Nikolu ŠAINOVIĆA** za svog izaslanika za kosovsko pitanje. Više diplomata i drugih međunarodnih funkcionera koji su trebali da razgovaraju sa predstavnikom vlade u vezi sa događajima na Kosovu upućivano je na **Nikolu ŠAINOVIĆA**. On je uzeo aktivno učešće u pregovorima za uspostavljanje Verifikacione misije OEBS-a za Kosovo i učestvovao je na mnogim drugim sastancima u vezi kosovske krize. Od januara 1999. godine do dana podizanje optužnice, **Nikola ŠAINOVIĆ** je nastupao kao posrednik između **Slobodana MILOŠEVIĆA** i raznih albanskih vođa Kosova.

33. **Nikola ŠAINOVIĆ** je poslednji put ponovo izabran za potpredsednika SRJ 20. maja 1998. godine. U tom svojstvu on je član vlade SRJ koja, između ostalih zadataka i dužnosti, utvrđuje unutrašnju i spoljnu politiku, sprovodi savezni zakon, upravlja i usaglašava rad saveznih ministarstava i organizuje odbrambene pripreme.

34. Tokom ofanziva, snage SRJ i Srbije su zajednički učestvovala u dobro planiranoj i usaglašenoj kampanji uništavanja imovine albanskih civila na Kosovu. Granatirani su gradovi i sela, paljeni domovi, seoska gazdinstva i poslovni objekti, i uništavana lična svojina. Usled tih usaglašanih operacija, gradovi, sela i čitave oblasti postali su nenastanjivi za kosovske Albance. Pored toga, snage SRJ i Srbije su fizičkim i verbalnim izživljavanjem šikanirale, ponižavale i degradirale albanske civile na Kosovu. Kosovski Albanci su takođe uporno podvrgavani uvredama, rasnim pogrdama, ponižavajućim delima zasnovanim na etničkoj pripadnosti i veri, batinama i drugim oblicima fizičkog zlostavljanja.

35. Nezakonite deportacije i nasilno preseljenje hiljada kosovskih Albanaca iz njihovih domova na Kosovu bile su deo dobro planirane i usaglašene akcije rukovodilaca SRJ i Srbije i snaga SRJ i Srbije, pri čemu su svi delovali u sprezi. Akcije koje su po svojoj prirodi slične ovima sprovedene su u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini u vreme rata od 1991. do 1995. godine. U tim ratovima, srpske vojne, paravojne i policijske snage nasilno su proterivale i deportovale nesrpsko stanovništvo u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini iz krajeva pod srpskom kontrolom, koristeći se istim metodama koje su primenjene na Kosovu 1999. godine: snažnim granatiranjem i oružanim napadima na sela; rasprostranjenim ubistvima; razaranjem nesrpskih stambenih naselja i kulturnih i verskih objekata; kao i prinudnim preseljenjem i deportacijom nesrpskog življa.

36. NATO je 24. marta 1999. godine započeo vazdušne napade na ciljeve u SRJ. SRJ je proglasila neposrednu ratnu opasnost 23. marta 1999. odnosno ratno stanje 24. marta 1999. Od početka vazdušnih napada, snage SRJ i Srbije pojačale su svoju sistematsku kampanju i nasilno su proterale stotine hiljada kosovskih Albanaca.

37. Pored prinudnog proterivanja kosovskih Albanaca, od 24. marta 1999. godine, snage SRJ i Srbije učestvovala su u brojnim ubistvima kosovskih Albanaca. Takva ubistva izvršena su na više lokacija, uključujući između ostalih i Belu Crkvu, Malu Krušu/Krushe e Vogel, Veliku Krušu/Krushe e Mahde, Đakovicu/Gjakove, Crkovez/Padalishte i Izbicu.

38. Planiranje, pripremu i izvođenje kampanje koju su preduzele snage SRJ i Srbije na Kosovu planirali su, podsticali, naredili, izvršili ili na drugi način pomogli i doprineli njihovom izvršavanju **Slobodan MILOŠEVIĆ**, predsednik SRJ; **Milan MILUTINOVIĆ**, predsednik Srbije; **Nikola**

ŠAINOVIĆ, potpredsednik Vlade SRJ; general-pukovnik **Dragoljub OJDANIĆ**, načelnik Generalštaba VJ; i **Vlajko STOJILJKOVIĆ**, ministar unutrašnjih poslova Srbije.

39. Do 20. maja 1999. godine, preko 740.000 kosovskih Albanaca, otprilike jedna trećina ukupnog albanskog stanovništva na Kosovu, proterana je sa Kosova. Veruje se da su još hiljade raseljene unutar Kosova. Nepoznati broj kosovskih Albanaca je ubijen u operacijama snaga SRJ i Srbije.

OPTUŽENI

40. **Slobodan MILOŠEVIĆ** je rođen 20. avgusta 1941. godine u Požarevcu u današnjoj Srbiji. Diplomirao je pravo 1964. godine na Beogradskom univerzitetu i započeo je karijeru kao poslovni rukovodilac i bankar. **Slobodan MILOŠEVIĆ** je do 1978. godine bio zamenik direktora a zatim generalni direktor preduzeća Tehnogas, vodećeg preduzeća za proizvodnju gasa. Zatim je postao predsednik Beogradske banke (Beobanke), jedne od najvećih banaka u SFRJ i na tom mestu je ostao do 1983. godine.

41. Političku karijeru **Slobodan MILOŠEVIĆ** započeo je 1983. godine. Postao je predsednik Gradskog komiteta Saveza komunista Beograda 1984. godine. Za predsednika Predsedništva Centralnog komiteta Saveza komunista Srbije izabran je 1986. godine, a reizabran 1988. Šesnaestog jula 1990. godine Savez komunista Srbije i Socijalistički savez radnog naroda Srbije su se ujedinili; nova partija je nazvana Socijalistička partija Srbije (SPS) a **Slobodan MILOŠEVIĆ** je izabran za njenog predsednika. Funkciju predsednika SPS obavljao je i na dan podizanja ove optužnice.

42. **Slobodan MILOŠEVIĆ** je izabran za predsednika Predsedništva Srbije 8. maja 1989. godine, a reizabran je 5. decembra iste godine. Posle usvajanja novog Ustava Srbije 28. septembra 1990. godine, na višepartijskim izborima održanim 9. i 26. decembra 1990. godine **Slobodan MILOŠEVIĆ** je izabran na novo-osnovanu funkciju predsednika Srbije; ponovo je izabran 20. decembra 1992. godine.

43. Po isteku dva mandata za predsednika Srbije, **Slobodan MILOŠEVIĆ** je 15. jula 1997. izabran za predsednika SRJ, a zvanično je stupio na dužnost 23. jula 1997. godine. Za sve vreme na koje se odnosi ova optužnica, **Slobodan MILOŠEVIĆ** je obavljao dužnost predsednika SRJ.

44. **Milan MILUTINOVIĆ** je rođen 19. decembra 1942. godine u Beogradu u današnjoj Srbiji. **Milan MILUTINOVIĆ** je diplomirao pravo na Beogradskom univerzitetu.

45. Tokom čitave svoje političke karijere, **Milan MILUTINOVIĆ** je obavljao brojne visoke državne funkcije u Srbiji i SRJ. **Milan MILUTINOVIĆ** je bio delegat u Društveno-političkom veću i član Spoljno-političkog odbora Savezne skupštine; bio je sekretar za obrazovanje i nauku Srbije, član Izvršnog veća Skupštine Srbije i direktor Srpske narodne biblioteke. **Milan MILUTINOVIĆ** takođe je obavljao dužnost ambasadora u Saveznom sekretarijatu za inostrane poslove i ambasadora SRJ u Grčkoj. Postavljen je za ministra spoljnih poslova SRJ 15. avgusta 1995. godine. **Milan MILUTINOVIĆ** je član SPS-a.

46. **Milan MILUTINOVIĆ** je izabran za predsednika Srbije 21. decembra 1997. godine. Za sve vreme na koje se odnosi ova optužnica, **Milan MILUTINOVIĆ** je obavljao dužnost predsednika Srbije.

47. **Nikola ŠAINOVIĆ** je rođen 7. decembra 1948. godine u Boru, Srbija. Diplomirao je na Ljubljanskom univerzitetu 1977. godine i ima titulu magistra hemije. Otpočeo je političku karijeru u opštini Bor gde je obavljao dužnost predsednika Opštinske skupštine Bor između 1978. i 1982. godine.

48. Tokom cele svoje političke karijere **Nikola ŠAINOVIĆ** je bio aktivni član Saveza komunista, odnosno Socijalističke partije Srbije (SPS). Bio je na funkciji predsednika Opštinskog komiteta Saveza komunista Bora. Za člana Glavnog odbora SPS-a **Nikola ŠAINOVIĆ** je izabran 28. novembra 1995. godine. Imenovan je i za predsednika Odbora za pripremu Trećeg redovnog kongresa SPS-a (održanog u Beogradu 2-3. marta 1996. godine). Drugog marta 1996. godine **Nikola**

ŠAINOVIĆ je izabran za jednog od potpredsednika SPS-a. Na tom položaju se nalazio do 24. aprila 1997. godine.

49. **Nikola ŠAINOVIĆ** je obavljao više funkcija u vladi Srbije i SRJ. Bio je član Izvršnog veća Skupštine Srbije 1989. godine i sekretar za industriju, energetiku i tehnologiju Srbije 1989. godine. Postavljen je za ministra za rudarstvo i energetiku Srbije 11. februara 1991. i ponovo 23. decembra 1991. godine. Od 23. decembra 1991. godine postavljen je i za potpredsednika Vlade Srbije. **Nikola ŠAINOVIĆ** je postavljen za ministra privrede SRJ 14. jula 1992. i ponovo 11. septembra 1992. godine. Dao je ostavku na tu funkciju 29. novembra 1992. godine. **Nikola ŠAINOVIĆ** je izabran za predsednika Vlade Srbije 10. februara 1993. godine.

50. Za potpredsednika Vlade SRJ **Nikola ŠAINOVIĆ** je postavljen 22. februara 1994. godine. Ponovo je postavljen na ovu dužnost u tri naredne vlade: 12. juna 1996, 20. marta 1997, i 20. maja 1998. godine. **Slobodan MILOŠEVIĆ** je odredio **Nikolu ŠAINOVIĆA** za svog predstavnika za Kosovo. **Nikola ŠAINOVIĆ** je bio predsednik Komisije za saradnju sa Verifikacionom misijom OEBS-a i zvanični član srpske delegacije na mirovnim pregovorima u Rambujeu februara 1999. godine. Za sve vreme na koje se odnosi ova optužnica, **Nikola ŠAINOVIĆ** je obavljao dužnost potpredsednika Vlade SRJ.

51. **General-pukovnik Dragoljub OJDANIĆ** rođen je 1. juna 1941. godine u selu Ravni kod Užica u današnjoj Srbiji. Završio je Pešadijsku školu za niže oficire 1958. godine, a 1964. godine je diplomirao na Vojnoj akademiji kopnene vojske. **Dragoljub OJDANIĆ** je 1985. godine završio Komandno-štabnu školu i Fakultet za narodnu odbranu sa magistarskom titulom iz vojnih nauka. Svojevremeno je obavljao dužnost sekretara Saveza komunista u Jugoslovenskoj narodnoj armiji (JNA) u 52. korpusu, preteći 52. korpusa VJ koja sada operiše na Kosovu.

52. **General-pukovnik Dragoljub OJDANIĆ** je 1992. godine bio zamenik komandanta 37. korpusa JNA, potomje VJ, sa komandom u Užicu. Unapređen je u general-majora 20. aprila 1992. godine i postao je komandant Užičkog korpusa. Pod njegovom komandom Užički korpus je angažovan u vojnim operacijama u istočnoj Bosni u vreme rata u Bosni i Hercegovini. **Dragoljub OJDANIĆ** je služio kao načelnik Generalštaba Prve armije SRJ 1993. i 1994. godine. Između 1994. i 1996. godine bio je komandant Prve armije. U 1996. godini postao je zamenik načelnika Generalštaba VJ. **Slobodan MILOŠEVIĆ** je 26. novembra 1998. godine postavio **Dragoljuba OJDANIĆA** za načelnika Generalštaba VJ, smenivši generala **Momčila PERIŠIĆA**. Za sve vreme na koje se odnosi ova optužnica, **general-pukovnik Dragoljub OJDANIĆ** nalazio se na dužnosti načelnika Generalštaba VJ.

53. **Vlajko STOJILJKOVIĆ** je rođen u Maloj Krsni u Srbiji. Diplomirao je pravo na Beogradskom univerzitetu, a zatim se zaposlio u opštinskom sudu. Nakon toga je postao načelnik Međuopštinskog sekretarijata unutrašnjih poslova u Požarevcu. **Vlajko STOJILJKOVIĆ** je bio direktor PIK Požarevac, potpredsednik i predsednik Ekonomskog saveta Jugoslavije i predsednik Ekonomskog saveta Srbije.

54. Do aprila 1997. godine **Vlajko STOJILJKOVIĆ** je postao potpredsednik vlade Srbije i ministar unutrašnjih poslova Srbije. Srpska skupština je 24. marta 1998. godine izabrala novu vladu, a **Vlajko STOJILJKOVIĆ** je postavljen za ministra unutrašnjih poslova Srbije. Takođe je član Glavnog odbora SPS-a. Za sve vreme na koje se odnosi ova optužnica, **Vlajko STOJILJKOVIĆ** nalazio se na dužnosti ministra unutrašnjih poslova.

NADREĐENOST

55. **Slobodan MILOŠEVIĆ** je izabran za predsednika SRJ 15. jula 1997. godine, na dužnost je stupio 23. jula 1997. godine, a na funkciji predsednika se nalazio i na dan podizanja optužnice.

56. Kao predsednik SRJ, **Slobodan MILOŠEVIĆ** vrši dužnost predsednika Vrhovnog saveta odbrane SRJ. Vrhovni savet odbrane čine predsednik SRJ i predsednici sastavnih republika, Srbije i Crne Gore. Vrhovni savet odbrane utvrđuje nacionalni plan odbrane i donosi odluke o VJ. Kao predsednik SRJ, **Slobodan MILOŠEVIĆ** ovlašćen je da "naređuje sprovođenje nacionalnog plana

odbrane" i komanduje VJ u ratu i miru u skladu sa odlukama donesenim na Vrhovnom savetu odbrane. **Slobodan MILOŠEVIĆ**, kao vrhovni komandant VJ, vrši ove dužnosti putem "zapovesti, naređenja i odluka".

57. Po Zakonu SRJ o oružanim snagama Jugoslavije, kao vrhovni komandant VJ, **Slobodan MILOŠEVIĆ** ima komandnu odgovornost i nad jedinicima republičke i savezne policije koje su u vreme neposredne ratne opasnosti ili ratnog stanja podređene VJ. Proglašenje neposredne ratne opasnosti objavljeno je 23. marta 1999. godine, a ratnog stanja 24. marta 1999. godine.

58. Pored *de jure* ovlašćenja, **Slobodan MILOŠEVIĆ** ima široku *de facto* kontrolu nad brojnim institucijama koje su od suštinskog značaja ili su učestvovala u izvršenju krivičnih dela koja se ovde navode. **Slobodan MILOŠEVIĆ** ima široku *de facto* kontrolu nad saveznim institucijama koje nominalno odgovaraju Skupštini ili Vladi SRJ. **Slobodan MILOŠEVIĆ** takođe ima *de facto* kontrolu nad funkcijama i institucijama koje su nominalno odgovorne Srbiji i njenim autonomnim pokrajinama, uključujući policijske snage Srbije. Nadalje, **Slobodan MILOŠEVIĆ** ima *de facto* kontrolu nad brojnim aspektima političkog i ekonomskog života SRJ, a posebno njenih medija. Između 1986. godine i početkom 90-tih godina, **Slobodan MILOŠEVIĆ** je progresivno sticao *de facto* kontrolu nad ovim saveznim, republičkim, pokrajinskim i drugim institucijama. On i danas vrši tu *de facto* kontrolu.

59. *De facto* kontrola **Slobodana MILOŠEVIĆA** nad srpskim, SFRJ, SRJ i drugim državnim organima proističe delimično iz činjenice da je on vođa dve glavne političke partije koje vladaju Srbijom od 1986. godine, odnosno SRJ od 1992. godine. Od 1986. do 1990. godine, bio je predsednik Predsedništva Centralnog komiteta Saveza komunista Srbije, tadašnje vladajuće stranke u Srbiji. U 1990. godini, izabran je za predsednika Socijalističke partije Srbije, stranke koja je nasledila Savez komunista Srbije i Socijalistički savez radnog naroda Srbije. SPS je do danas vodeća vladajuća stranka u Srbiji i SRJ. Tokom čitavog perioda njegovog predsedničkog mandata u Srbiji, od 1990. do 1997. godine, i kao predsednik SRJ, od 1997. godine do danas, **Slobodan MILOŠEVIĆ** je istovremeno bio i vođa SPS.

60. Već od oktobra 1988. godine, **Slobodan MILOŠEVIĆ** vrši *de facto* kontrolu nad vladajućim i upravljačkim ustanovama Srbije, uključujući i policijske snage. Već od oktobra 1988. godine, on vrši *de facto* kontrolu nad dvema autonomnim pokrajinama Srbije - Kosovom i Vojvodinom - i njihovim predstavnicima u saveznim organima SFRJ i SRJ. Već od oktobra 1988. godine do sredine 1998. godine, **Slobodan MILOŠEVIĆ** takođe *de facto* kontroliše vladajuće i upravljačke ustanove Crne Gore, uključujući i njihove predstavnike u svim saveznim organima SFRJ i SRJ.

61. Na značajnim međunarodnim pregovorima, sastancima i konferencijama od 1989. godine **Slobodan MILOŠEVIĆ** je bio glavni sagovornik sa kojim je opštila međunarodna zajednica. On je zaključio pregovore o međunarodnim sporazumima koji su kasnije bili sprovedeni u Srbiji, SFRJ, SRJ i u drugim delovima teritorije bivše SFRJ. **Slobodan MILOŠEVIĆ** je bio glavni predstavnik SFRJ i SRJ na sledećim konferencijama i međunarodnim pregovorima: na Haškoj konferenciji 1991. godine, Pariskim pregovorima u martu 1993. godine, Međunarodnoj konferenciji o bivšoj Jugoslaviji u januaru 1993. godine, pregovorima o Vens-Ovenovom mirovnom planu od januara do maja 1993. godine, Ženevskim mirovnim pregovorima u leto 1993. godine, sastanku Kontakt grupe juna 1994. godine, pregovorima o prekidu vatre u Bosni i Hercegovini od 9-14. septembra 1995. godine, pregovorima o okončanju NATO bombardovanja u Bosni i Hercegovini od 14-20. septembra 1995. godine, i Dejtonskim mirovnim pregovorima u novembru 1995. godine.

62. Kao predsednik SRJ, vrhovni komandant VJ i predsednik Vrhovnog saveta odbrane, a u skladu sa svojim *de facto* ovlašćenjima, **Slobodan MILOŠEVIĆ** je odgovoran za dela svojih potčinjenih unutar VJ i svih policijskih snaga, kako saveznih tako i republičkih, koji su počinili zločine u pokrajini Kosovo od januara 1999. godine, a koji se navode u ovoj optužnici.

63. **Milan MILUTINOVIĆ** je izabran za predsednika Srbije 21. decembra 1997. godine i na dužnosti predsednika se nalazio i na dan podizanja ove optužnice. Kao predsednik Srbije, **Milan MILUTINOVIĆ** je šef države. On predstavlja Srbiju i rukovodi njenim odnosima sa stranim državama i međunarodnim organizacijama. On organizuje pripreme za odbranu Srbije.

64. Kao predsednik Srbije, **Milan MILUTINOVIĆ** je član Vrhovnog saveta odbrane SRJ i učestvuje u odlukama o upotrebi VJ.

65. Kao predsednik Srbije, **Milan MILUTINOVIĆ** ima pravo, zajedno sa Skupštinom, da zahteva izveštaje kako od vlade Srbije, o pitanjima iz njenog delokruga, tako i od Ministarstva unutrašnjih poslova, u vezi sa njegovom delatnošću i bezbednosnom situacijom u Srbiji. Kao predsednik Srbije, **Milan MILUTINOVIĆ** ima ovlašćenje da raspusti Skupštinu, a sa njom i Vladu "na predlog Vlade, kada za to postoje opravdani razlozi", mada je ovo ovlašćenje primenjivo samo u miru.

66. U slučaju proglašenja ratnog stanja ili neposredne ratne opasnosti, **Milan MILUTINOVIĆ** kao predsednik Srbije može da donosi mere koje inače spadaju u delokrug Skupštine, uključujući i donošenje zakona; te mere mogu obuhvatati i reorganizaciju Vlade i ministarstava, kao i ograničenje određenih prava i sloboda.

67. Pored svojih *de jure* ovlašćenja, **Milan MILUTINOVIĆ** ima širok *de facto* uticaj odnosno kontrolu nad brojnim ustanovama koje su od suštinskog značaja ili su učestvovala u izvršenju zločina koji se ovde navode. **Milan MILUTINOVIĆ** vrši *de facto* uticaj ili kontrolu nad funkcijama i ustanovama koje su nominalno odgovorne Srbiji i njenim autonomnim pokrajinama, uključujući, između ostalih, i policijske snage Srbije.

68. Na značajnim međunarodnim pregovorima, sastancima i konferencijama od 1995. godine **Milan MILUTINOVIĆ** je bio jedan od glavnih sagovornika sa kojim je međunarodna zajednica vodila pregovore. **Milan MILUTINOVIĆ** je bio među glavnim predstavnicima SRJ na sledećim konferencijama i međunarodnim pregovorima: preliminarnim pregovorima o prekidu vatre u Bosni i Hercegovini od 15-21. avgusta 1995. godine, Ženevskim sastancima u vezi sa prekidom vatre u Bosni 7. septembra 1995. godine, nastavku pregovora o prekidu vatre u Bosni i Hercegovini od 9-14. septembra 1995. godine, pregovorima o okončanju NATO bombardovanja u Bosni i Hercegovini od 14-20. septembra 1995. godine, sastanku balkanskih ministara spoljnih poslova u Njujorku 26. septembra 1995. godine, i Dejtonskim mirovnim pregovorima u novembru 1995. godine. **Milan MILUTINOVIĆ** je prisustvovao i pregovorima u Rambujeu u februaru 1999. godine.

69. Kao predsednik Srbije i član Vrhovnog saveta odbrane, a u skladu sa svojim *de facto* ovlašćenjima, **Milan MILUTINOVIĆ** je odgovoran za dela svih svojih potčinjenih unutar VJ i unutar policijskih snaga koji su počinili zločine u pokrajini Kosovo od januara 1999. godine, a koji se navode u ovoj optužnici.

70. **General-pukovnik Dragoljub OJDANIĆ** je imenovan za načelnika Generalštaba VJ 26. novembra 1998. godine. Na toj dužnosti se nalazio i na dan podizanja ove optužnice. Kao načelnik Generalštaba VJ, **general-pukovnik Dragoljub OJDANIĆ** zapoveda, naređuje, nalaže, reguliše i na drugi način rukovodi VJ, u skladu sa aktima koje izdaje predsednik SRJ i prema potrebama komandovanja VJ.

71. Kao načelnik Generalštaba VJ, **general-pukovnik Dragoljub OJDANIĆ** utvrđuje organizaciju, razvojni i formacijski plan komandi, jedinica i ustanova VJ, u zavisnosti od prirode i potrebe VJ, a u skladu sa aktima koje donosi predsednik SRJ.

72. Na svom ovlašćenom položaju, **general-pukovnik Dragoljub OJDANIĆ** takođe utvrđuje plan regrutacije i popune u VJ i raspored njenih regruta, izdaje propise u vezi sa obukom VJ, utvrđuje obrazovni plan i usavršavanje profesionalnih i rezervnih oficira, i obavlja druge zadatke predviđene zakonom.

73. Kao načelnik Generalštaba VJ, **general-pukovnik Dragoljub OJDANIĆ** - ili drugi oficiri koje on ovlasti - raspoređuje aktivne oficire, podoficire i vojnike i unapređuje podoficire, rezervne oficire i oficire do čina pukovnika. Pored toga, **general-pukovnik Dragoljub OJDANIĆ** imenuje predsednika, sudije, tužioce i njihove zamenike i sekretare na službu u vojnim disciplinskim sudovima.

74. **General-pukovnik Dragoljub OJDANIĆ** vrši pripreme za regrutaciju stanovnika i mobilizaciju VJ, saraduje sa Ministarstvom unutrašnjih poslova SRJ i Srbije i Ministarstvom odbrane SRJ

prilikom mobilizacije organa i jedinica Ministarstva unutrašnjih poslova, prati i predlaže mere za uklanjanje problema nastalih u toku sprovođenja gorepomenute mobilizacije i o tome obaveštava Vladu SRJ i Vrhovni savet odbrane.

75. Kao načelnik Generalštaba VJ, **general-pukovnik Dragoljub OJDANIĆ** odgovoran je za dela svojih potčinjenih u VJ i za dela svih pripadnika saveznih i republičkih policijskih snaga, koje su podređene VJ, koji su počinili zločine u pokrajini Kosovo od januara 1999. godine.

76. **Vlajko STOJILJKOVIĆ** imenovan je za Ministra unutrašnjih poslova Srbije 24. marta 1998. godine. Kao rukovodilac ministarstva Vlade Srbije, **Vlajko STOJILJKOVIĆ** je odgovoran za sprovođenje zakona, propisa i opštih akata koje donese Skupština Srbije, Vlada ili predsednik.

77. Kao Ministar unutrašnjih poslova Srbije, **Vlajko STOJILJKOVIĆ** rukovodi radom Ministarstva unutrašnjih poslova i njegovim službenicima. On utvrđuje strukturu, ovlašćenja i obim operacija organizacionih jedinica u okviru Ministarstva unutrašnjih poslova. On je ovlašćen da mobiliše pripadnike rezervnog sastava Ministarstva unutrašnjih poslova za obavljanje dužnosti u vreme mira, i kako bi se sprečile aktivnosti koje ugrožavaju bezbednost Srbije. Naređenja koje on i viši oficiri Ministarstva unutrašnjih poslova izdaju službenicima Ministarstva unutrašnjih poslova obavezujuća su ukoliko ne predstavljaju krivično delo.

78. Kao ministar unutrašnjih poslova Srbije, **Vlajko STOJILJKOVIĆ** ima ovlašćenje da preispituje odluke i dela službenika Ministarstva. On razmatra žalbe protiv prvostepenih odluka koje donose šefovi organizacionih jedinica Ministarstva unutrašnjih poslova. Štaviše, on ima ovlašćenje da donosi odluke po žalbama pojedinaca u policijskom pritvoru.

79. Dana 8. aprila 1999. godine, ovlašćenja **Vlajka STOJILJKOVIĆA**, kao ministra unutrašnjih poslova Srbije, proširena su zbog ratnog stanja i obuhvataju i preraspoređivanje službenika Ministarstva na različite dužnosti u okviru Ministarstva dok za to postoji potreba.

80. Kao ministar unutrašnjih poslova Srbije, **Vlajko STOJILJKOVIĆ** je dužan da obezbedi očuvanje reda i mira u Srbiji. Kao ministar unutrašnjih poslova odgovoran je za dela svojih potčinjenih, unutar policijskih snaga Ministarstva unutrašnjih poslova Srbije, koji su počinili zločine u pokrajini Kosovo od januara 1999. godine.

OPŠTI NAVODI

81. Za sve vreme na koje se odnosi ova optužnica, na Kosovu u SRJ vladalo je stanje oružanog sukoba.

82. Sva dela i propusti koji se terete kao zločini protiv čovečnosti bili su deo rasprostranjenog ili sistematskog napada uperenog protiv albanskog civilnog stanovništva na Kosovu u SRJ.

83. Svaki od optuženih pojedinačno je odgovoran za zločine kojima ga tereti ova optužnica, u skladu sa članom 7(1) Statuta Međunarodnog suda. Pojedinačna krivična odgovornost uključuje izvršenje, planiranje, podsticanje, naređivanje ili pomaganje i doprinošenje pripremi ili izvršenju bilo kog krivičnog dela navedenog u članu 2 do 5 Statuta Međunarodnog suda.

84. S obzirom na ovlašćenja ili kontrolu koju ima nad VJ i policijskim jedinicama, drugim jedinicama ili pojedincima potčinjenim komandi VJ na Kosovu, kao predsednik SRJ, vrhovni komandant VJ i predsednik Vrhovnog saveta odbrane, **Slobodan MILOŠEVIĆ** takođe, ili alternativno, snosi krivičnu odgovornost za dela svojih potčinjenih, uključujući i pripadnike VJ i već pomenute službenike Ministarstva unutrašnjih poslova SRJ i Srbije, a na osnovu člana 7(3) Statuta Međunarodnog suda.

85. S obzirom na ovlašćenja ili kontrolu koju ima nad policijskim jedinicama Ministarstva unutrašnjih poslova, VJ, ili policijskim jedinicama, drugim jedinicama ili pojedincima potčinjenim komandi VJ na Kosovu, kao predsednik Srbije i član Vrhovnog saveta odbrane, **Milan MILUTINOVIĆ** takođe, ili alternativno, snosi krivičnu odgovornost za dela svojih potčinjenih,

uključujući i već pomenute službenike Ministarstva unutrašnjih poslova Srbije, a na osnovu člana 7(3) Statuta Međunarodnog suda.

86. S obzirom na ovlašćenja ili kontrolu koju ima nad VJ i policijskim jedinicama, drugim jedinicama ili pojedincima potčinjenim komandi VJ na Kosovu, kao načelnik Generalštaba VJ, **general-pukovnik Dragoljub OJDANIĆ** takođe, ili alternativno, snosi krivičnu odgovornost za dela svojih potčinjenih, uključujući i pripadnike VJ i već pomenute službenike Ministarstva unutrašnjih poslova Srbije i SRJ, a na osnovu člana 7(3) Statuta Međunarodnog suda.

87. S obzirom na ovlašćenja ili kontrolu koju ima nad službenicima Ministarstva unutrašnjih poslova, uključujući i sve druge regularne ili mobilisane policijske jedinice, kao ministar unutrašnjih poslova Srbije, **Vlajko STOJILJKOVIĆ** takođe, ili alternativno, snosi krivičnu odgovornost za dela svojih potčinjenih, uključujući i službenike Ministarstva unutrašnjih poslova Srbije, a na osnovu člana 7(3) Statuta Međunarodnog suda.

88. Pretpostavljeni je odgovoran za dela svog/svojih potčinjenog/potčinjenih ukoliko je znao ili je bilo razloga da zna da će njegov(i) potčinjeni počiniti takva dela, ili (su) ih (je) već počinio/počinili, a pretpostavljeni nije preduzeo potrebne i razumne mere da spreči takva dela ili da kazni njihove počinioce.

89. Opšti navodi iz stavova 81 do 88 ponovo se navode i uključeni su u svaku od pojedinačnih tački optužnice koje slede.

OPTUŽBE

TAČKE 1 - 4 ZLOČINI PROTIV ČOVEČNOSTI KRŠENJE RATNIH ZAKONA I OBIČAJA

90. Od januara 1999. godine do dana podizanja ove optužnice, **Slobodan MILOŠEVIĆ, Milan MILUTINOVIĆ, Nikola ŠAINOVIĆ, Dragoljub OJDANIĆ i Vlajko STOJILJKOVIĆ** planirali su, podsticali, naredili, počinili ili na drugi način potpomogli i doprineli kampanji terora i nasilja uperenih protiv albanskog civilnog stanovništva koje živi na Kosovu u SRJ.

91. Kampanja terora i nasilja uperena protiv kosovskog albanskog stanovništva na Kosovu vršena je snagama SRJ i Srbije koje su postupale po nalogu, na podsticaj ili uz podršku **Slobodana MILOŠEVIĆA, Milana MILUTINOVIĆA, Nikole ŠAINOVIĆA, Dragoljuba OJDANIĆA i Vlajka STOJILJKOVIĆA**. Operacije usmerene protiv kosovskih Albanaca vođene su sa ciljem da se ukloni znatan deo kosovskog albanskog stanovništva sa Kosova u nastojanju da se obezbedi dalja srpska kontrola u pokrajini. Radi postizanja tog cilja, snage SRJ i Srbije, delujući u sprezi, preduzele su dobro planiranu i usaglašenu operaciju kao što je dalje opisano u stavovima 92-98.

92. Snage SRJ i Srbije su širom cele pokrajine Kosovo na sistematski način nasilno proterale stotine hiljada kosovskih Albanaca iz njihovih domova ili ih raselile unutar Kosova. Da bi potpomogli ova proterivanja ili raseljenja, snage SRJ i Srbije su namerno stvorile atmosferu straha i pritiska upotrebom sile, pretnje silom ili nasilnim delima.

93. Širom Kosova, snage SRJ i Srbije su harale i pljačkale ličnu imovinu i privredne objekte kosovskih Albanaca isteranih iz njihovih domova. Policajci, vojnici i vojne starešine koristili su masovne racije, pretnje silom i nasilna dela da bi kosovskim Albancima opljačkali novac i dragocenosti, a vlasti na graničnim prelazima SRJ sistematski su krale lična vozila i drugu imovinu kosovskih Albanaca koji su deportovani iz pokrajine.

94. Širom Kosova, snage SRJ i Srbije vodile su sistematsku kampanju uništavanja imovine kosovskih albanskih civila. To su činili masovnim granatiranjem gradova i sela; spaljivanjem kuća, poljoprivrednih gazdinstava i privrednih objekata i uništavanjem lične imovine. Usled tih usaglašanih aktivnosti, sela, gradovi i čitave oblasti postale su nenastanjive za kosovske Albance.

95. Širom Kosova, snage SRJ i Srbije su fizičkim i verbalnim izživljavanjem šikanirale, ponižavale i degradirale albanske civile na Kosovu. Policajci, vojnici i vojne starešine su kosovske Albance uporno podvrgavali uvredama, rasnim pogrđama, ponižavajućim delima, batinama i drugim oblicima fizičkog zlostavljanja zasnovanim na njihovoj rasnoj, verskoj i političkoj pripadnosti.

96. Širom Kosova, snage SRJ i Srbije sistematski su oduzimale i uništavale dokumenta za ličnu identifikaciju i saobraćajne dozvole za vozila koja pripadaju albanskim civilima na Kosovu. Kako su kosovski Albanci isterivani iz svojih domova i upućivani ka granicama Kosova, na odabranim punktovima na putu ka graničnim prelazima i na graničnim prelazima prema Albaniji i Makedoniji od njih je traženo da predaju lična dokumenta. Ove radnje su preduzimate kako bi se izbrisao svaki trag prisustva deportovanih kosovskih Albanaca na Kosovu i kako bi im se uskratilo pravo na povratak njihovim domovima.

97. Počev od 1. januara 1999. godine ili približno tog dana pa sve do dana podizanja ove optužnice, snage SRJ i Srbije, nastupajući po nalogu, na podsticaj ili uz podršku **Slobodana MILOŠEVIĆA, Milana MILUTINOVIĆA, Nikole ŠAINOVIĆA, Dragoljuba OJDANIĆA i Vlajka STOJILJKOVIĆA**, izvršile su dela navedena u stavovima 92 do 96, što je imalo za ishod nasilnu deportaciju približno 740.000 albanskih civila sa Kosova. Ta dela su vršena u svim krajevima Kosova i ta sredstva i metodi su korišćeni širom pokrajine, uključujući i sledeće opštine:

a. Đakovica/Gjakove: 2. aprila 1999. godine ili približno tog dana, snage SRJ i Srbije počele su da prisiljavaju stanovnike grada Đakovica/Gjakove na odlazak. Snage SRJ i Srbije razvile su se po gradu i idući od kuće do kuće isterivali kosovske Albance iz njihovih domova. U nekim slučajevima ljudi su ubijani, a većini lica je bilo zaprećeno smrću. Mnoge kuće i radnje koje su pripadale kosovskim Albancima spaljene su, dok su radnje Srba bile zaštićene. U periodu od 2. do 4. aprila 1999. godine, hiljade kosovskih Albanaca koji su živeli u Đakovici/Gjakove i susednim selima pristupili su velikoj koloni, bilo pešice ili kolima, kamionima i traktorima i krenuli ka granici s Albanijom. Snage SRJ i Srbije usmeravale su izbeglice ka unapred određenim pravcima, a na policijskim kontrolnim punktovima većini kosovskih Albanaca oduzeti su lični dokumenti i automobilske tablice. U nekim slučajevima korišćeni su kamioni jugoslovenske vojske za prevoz lica do granice sa Albanijom.

b. Gnjilane/Gjilan: snage SRJ i Srbije ušle su u mesto Prilepnica/ Perlepnice 6. aprila 1999. godine ili približno tog dana i naredile stanovnicima da ga napuste rekavši im da će sledećeg dana grad biti miniran. Meštani su otišli i pokušali da odu do drugog sela, ali ih je policija vratila. Stanovnici Prilepnice/Perlepnice su 13. aprila 1999. godine ponovo obavesteni da moraju napustiti mesto do sledećeg dana. Sledećeg jutra, meštani, kosovski Albanci, napustili su mesto u koloni od otprilike 500 vozila i zaputili se ka makedonskoj granici. Ubrzo pošto su meštani otišli, zapaljane su kuće u Prilepnici/Perlepnice. Kosovski Albanci iz drugih sela u opštini Gnjilane/ Gjilan takođe su isterani iz svojih domova i prisiljeni da se priključe drugom konvoju prema makedonskoj granici. Usput su iz konvoja izdvojeni neki muškarci i ubijeni pored puta. Kada su kosovski Albanci stigli na granicu, oduzeta su im lična dokumenta.

c. Kosovska Mitrovica/Mitrovice: krajem marta 1999. godine, snage SRJ i Srbije počele su sa sistematskim pretresom grada Kosovska Mitrovica/ Mitrovice. Ulazili su u kuće kosovskih Albanaca i naređivali stanarima da odmah napuste svoje kuće i odu na autobusku stanicu. Neke kuće su zapaljane pa su stanari bili prisiljeni da pobegnu u druge delove grada. U periodu od dve nedelje snage SRJ i Srbije nastavile su da isteruju kosovske albanske stanovnike iz grada. U tom periodu je uništavana imovina koja je pripadala kosovskim Albancima, a kosovskim Albancima je pljačkan novac, vozila i druge dragocenosti. Slično se ponovilo i u drugim selima u opštini Kosovska Mitrovica/Mitrovice, u kojima su kosovski Albanci isterivani iz svojih domova, da bi zatim snage SRJ i Srbije razorile njihova sela. Kosovski albanski stanovnici opštine prisiljavani su da se priključe kolonama koje su išle ka albanskoj granici. Na putu do granice srpski vojnici, policajci i vojne starešine pljačkali su im dragocenosti i oduzimali im lična dokumenta.

d. Orahovac/Rahovec: ujutro 25. marta 1999. godine, snage SRJ i Srbije opkolile su selo Celine tenkovima i oklopnim vozilima. Nakon granatiranja sela, u selo su ušli vojnici koji su sistematski harali i pljačkali iz kuća sve što je imalo bilo kakvu vrednost. Većina kosovskih albanskih meštana pobjegla je u obližnju šumu pre nego što su stigle vojska i policija. Na dan 28. marta jedan broj srpskih policajaca naterao je hiljade ljudi koji su skrivali u šumi da izađu. Pošto su civile naterali da otpešače do obližnjeg sela, muškarci su odvojeni od žena, pretučeni, opljačkani i oduzeta su im sva lična dokumenta. Muškarci su naterani da otpešače do Prizrena, a kasnije su naterani do odu na albansku granicu.

Na dan 25. marta 1999. godine velika grupa kosovskih Albanaca otišla je na planinu u blizini sela Nagafc, takođe u opštini Orahovac/Rahovec, tražeći spas od napada na obližnja sela. Snage SRJ i Srbije su ih opkolile i narednog dana naredile da 8.000 ljudi koji su tu potražili sklonište ode s planine. Kosovski Albanci su prisiljeni da odu u obližnju školu, a zatim su nasilno raštrkani po obližnjim selima. Tri ili četiri dana kasnije, snage SRJ i Srbije ušle su u sela, išle od kuće do kuće i isterivali ljude iz kuća. Na kraju su ih ponovo naterali da uđu u kuće i rekli im da ne izlaze. Oni koji nisu mogli da se smeste u kuće morali su da ostanu u automobilima i traktorima koji su bili parkirani nedaleko odatle. Na dan 2. aprila 1999. godine, snage SRJ i Srbije počele su da granatiraju sela ubijajući pritom jedan broj ljudi koji su spavali u traktorima i automobilima. Preživeli su se uputili ka albanskoj granici. Dok su prolazili kroz druga sela kosovskih Albanaca koja su bila uništena srpski vojnici su ih izazivali. Kada su ovi seljani stigli na granicu, oduzeta su im sva lična dokumenta.

e. Peć/Peje: snage SRJ i Srbije su 27. i 28. marta 1999. godine išle od kuće do kuće u gradu Peć/Peje prisiljavajući kosovske Albance da ih napuste. Neke kuće su zapaljene a više ljudi je streljano. Vojnici i policajci bili su razmešteni duž svake ulice i usmeravali kosovske Albance ka centru grada. Kada su ljudi stigli do centra grada, oni koji nisu imali kola ili vozila prisiljeni su da uđu u autobuse ili kamione kojima su odvezeni u grad Prizren. Pred Prizrenom kosovski Albanci su naterani da izađu iz autobusa i prepešače oko 40 kilometara do albanske granice, gde im je naređeno da predaju svoja dokumenta srpskim policajcima.

f. Priština/Prishtine: na dan 1. aprila 1999. godine ili približno tog dana, pripadnici srpske policije obišli su kuće kosovskih Albanaca u gradu Priština/Prishtine i naterali stanare da ih napuste u roku od nekoliko minuta. U toku ovih nasilnih isterivanja jedan broj ljudi je ubijen. Mnogi od onih koji su bili isterani iz svojih domova otišli su direktno na željezničku stanicu, dok su drugi potražili sklonište u obližnjim naseljima. Stotine etničkih Albanaca, usmeravani na svakoj raskrsnici od strane pripadnika srpske policije, okupili su se na željezničkoj stanici, a zatim su, posle dugog čekanja, bez da im je obezbeđena hrana i voda, ukrcani u prenatrpane vozove ili autobuse. Oni koji su ukrcani u vozove otišli su čak do sela General Janković u blizini makedonske granice. Za vreme putovanja vozom mnogim ljudima su oduzeta lična dokumenta. Kada su sišli iz voza, srpski vojnici su kosovskim Albancima rekli da pođu prugom do Makedonije pošto je okolni prostor miniran. Oni koji su pokušali da se sakriju u Prištini/Prishtine na sličan način su isterani nekoliko dana kasnije.

U istom periodu, snage SRJ i Srbije ušle su u sela opštine Priština/Prishtine gde su pretukle i ubile mnoge kosovske Albance, opljačkale im novac, imovinu i spalile im domove. Mnogi seljani su kamionima odvezeni u Glogovac u opštini Lipljan/Lipjan. Odande su vozom prebačeni do sela General Janković odakle su otpešačili do makedonske granice. Drugima su, nakon što su se probili do grada Uroševac/Ferizaj, srpski policajci naredili da se ukrcaju na voz za General Janković, odakle su pešice prešli granicu i ušli u Makedoniju.

g. Prizren: 25. marta 1999. godine snage SRJ i Srbije opkolile su selo Pirana tenkovima i različitim vojnim vozilima. Selo je granatirano i jedan broj meštana je poginuo. Policija je zatim ušla u selo i spalila kuće kosovskih Albanaca. Posle napada, preostali

meštani su napustili Piranu i otišli u susedna sela. Neki od kosovskih Albanaca koji su bežali prema Srbici ubijeni su ili ranjeni snajperima. Srpske snage su zatim započele ofanzivu u okolini Srbije i granatirale sela Reti e Utlet, Reti i Randobrava. Kosovski albanski seljani su isterani iz svojih domova i poslani na albansku granicu. Od 28. marta 1999. godine, u samom gradu Prizrenu srpski policajci su išli od kuće do kuće naređujući kosovskim albanskim stanovnicima da odu. Naterani su da se priključe kolonama vozila i ljudi koji su išli pešice do albanske granice. Na granici su im srpski policajci oduzeli sva lična dokumenta.

h. Srbica/Skenderaj: na dan 25. marta 1999. godine ili približno tog dana, sela Vojnik, Lecina, Klladernica, Turiqevc Broje i Izbica razorena su granatiranjem i spaljena. Grupa od oko 4.500 kosovskih Albanaca iz ovih sela okupila se ispred sela Izbice gde su pripadnici snaga SRJ i Srbije od njih tražili novac i razdvojili muškarce od žena i dece. Veliki broj muškaraca je onda ubijen. Preživjele žene i deca prebačeni su u grupi prema Vojniku, a zatim do albanske granice.

i. Suva Reka/Suhareke: ujutro 25. marta 1999. godine, snage SRJ i Srbije opkolile su mesto Suva Reka/Suhareke. Tokom narednih dana pripadnici policije su išli od kuće do kuće, pretili kosovskim albanskim stanovnicima i pod pretnjom oružja odvodili mnoge ljude iz njihovih domova. Žene, decu i starija lica policajci su oterali a zatim su pripadnici SRJ i Srbije ubili jedan broj muškaraca. Kosovski Albanci morali su da beže, probijajući se u kamionima, traktorima i prikolicama ka granici sa Albanijom. Dok su prelazili granicu oduzeta su im sva dokumenta i novac.

Na dan 31. marta 1999. godine, otprilike 80.000 kosovskih Albanaca raseljenih iz sela u opštini Suva Reka/Suhareke okupilo se u blizini mesta Bellanice. Sledećeg dana, snage SRJ i Srbije granatirale su Bellanice, prisiljavajući raseljena lica da beže prema albanskoj granici. Pre nego što su prešli granicu, oduzeta su im sva lična dokumenta.

j. Uroševac/Ferizaj: u periodu između 4. i 14. aprila 1999. godine, snage SRJ i Srbije granatirale su sela Softaj, Rahovica, Zltara, Pojatišta, Komoglava i Sojevo, ubivši jedan broj meštana. Posle granatiranja, policijska i vojna vozila ušla su u sela i naredila meštanima da ih napuste. Kada su meštani napustili svoje kuće, vojnici i policajci su kuće spalili. Raseljeni meštani su se priključili konvoju ka makedonskoj granici. Na granici su im oduzeta sva dokumenta.

98. Počev od 1. januara 1999. godine ili približno tog dana pa sve do dana podizanja ove optužnice, snage SRJ i Srbije, postupajući po nalogu, na podsticaj ili uz podršku **Slobodana MILOŠEVIĆA, Milana MILUTINOVIĆA, Nikole ŠAINOVIĆA, Dragoljuba OJDANIĆA i Vlajka STOJILJKOVIĆA**, ubile su stotine albanskih civila na Kosovu. Ta ubistva izvršena su masovno ili na sistematski način širom pokrajine Kosovo i imale su za posledicu smrt mnogobrojnih muškaraca, žena i dece. Među slučajevima masovnih ubijanja nalaze se i sledeći:

a. Na dan 15. januara 1999. godine ili približno tog dana, u ranim jutarnjim satima, snage SRJ i Srbije napale su selo Račak (opština Štimlje/Shtime). Pošto su jedinice VJ granatirale selo, kasnije istog jutra u selo je ušla srpska policija i počela da vrši pretres od kuće do kuće. Po celom selu ubijani su meštani koji su pokušavali da pobegnu pred srpskom policijom. Grupa od oko 25 muškaraca pokušala je da se sakrije u jednoj zgradi ali ih je srpska policija otkrila. Tukli su ih a zatim odveli na obližnje brdo gde su ih policajci streljali. Sve zajedno, snage SRJ i Srbije ubile su 45 kosovskih Albanaca u Račku i njegovoj okolini. (Ubijena lica čija su imena poznata navedena su u Prilogu A, koji je priložen kao dodatak ovoj optužnici.)

b. Na dan 25. marta 1999. godine ili približno tog datuma, snage SRJ i Srbije napale su selo Bela Crkva (opština Orahovac/Rahovec). Mnogi meštani Bele Crkve pobešli su do korita jednog potoka izvan sela i potražili zaklon pod željezničkim mostom. Dok su se mostu približavali novi seljani, patrola srpske policije otvorila je na njih vatru ubivši 12 lica, uključujući i 10 žena i dece. Policajci su zatim naredili ostalim seljanima da izađu iz korita potoka i tada su odvojili muškarce od žena i male dece. Policajci su

muškarcima naredili da se svuku a zatim su im sistematski opljačkali sve dragocenosti. Ženama i deci je tada naređeno da idu. Seoski lekar je pokušao da razgovara sa komandrom policije, ali je ustreljen, kao i njegov sestrić /ili bratanac/. Ostalim muškarcima je zatim naređeno da se vrte u korito potoka. Kada su poslušali, policajci su na muškarce otvorili vatru ubivši oko 65 kosovskih Albanaca. (Ubijena lica čija su imena poznata navedena su u Prilogu B, koji je priložen kao dodatak ovoj optužnici.)

c. Na dan 25. marta 1999. godine ili približno tog dana, sela Velika Kruša i Mala Kruša/Krushe e Mahde i Krushe e Vogel (opština Orahovac/Rahovec) napale su snage SRJ i Srbije. Meštani su potražili zaklon u pošumljenom području izvan Velike Kruše/Krushe e Mahde, odakle su mogli da vide kako srpski policajci sistematski pljačkaju a zatim spaljuju kuće meštana. Ujutro 26. marta 1999. godine ili približno tog dana, srpska policija je otkrila seljane u šumi. Policajci su naredili ženama i maloj deci da odu odatle i pođu u Albaniju. Policajci su zatim pretresli muškarce i mladiće i oduzeli im lična dokumenta, a zatim su ih naterali da pešice odu do jedne napuštene kuće između šume i Male Kruše/Krushe e Vogel. Kada su se muškarci i mladići okupili u kući, srpski policajci su otvorili vatru na grupu. Posle nekoliko minuta pušćane paljbe, policajci su preko muškaraca i mladića nabacali seno zapalivši ga kako bi spalili tela. Usled pucnjave i vatre, oko 105 kosovskih Albanaca, muškaraca i mladića, ubijeni su od strane srpske policije. (Ubijena lica čija su imena poznata navedena su u Prilogu C, koji je priložen kao dodatak ovoj optužnici.)

d. Uveče 26. marta 1999. godine ili približno tog dana, u gradu Đakovica/Gjakove, naoružana lica, Srbi, došli su u kuću u ulici Ymer Grezda. Žene i deca koji su bili u kući odvojeni su od muškaraca i naređeno im je da odu na sprat. Naoružana lica, Srbi, zatim su pucali i ubili šestoricu kosovskih Albanaca koji su bili u kući. (Imena ubijenih navedena su u Prilogu D, koji je priložen kao dodatak ovoj optužnici.)

e. Na dan 27. marta 1999. godine ili približno tog dana, snage SRJ i Srbije napale su u jutarnjim satima selo Crkolez/Padalishte (opština Istok/Istog). Ulazeći u selo pucali su na kuće i na seljane koji su pokušali da pobegnu. Osam članova porodice Beke Imeraj isterani su i ubijeni ispred svoje kuće. Drugi meštani sela Crkolez/Padalishte ubijeni su u svojim domovima i u koritu potoka u blizini sela. Sve zajedno, snage SRJ i Srbije ubile 20 kosovskih Albanaca iz sela Crkolez/Padalishte. (Ubijena lica čija su imena poznata navedena su u Prilogu E, koji je priložen kao dodatak ovoj optužnici.)

f. Na dan 27. marta 1999. godine ili približno tog dana, snage SRJ i Republike Srbije napale su selo Izbica (opština Srbica/Skenderaj). Nekoliko hiljada meštana sela potražilo je utočište na jednoj poljani izvan sela. Na dan 28. marta 1999. godine ili približno tog dana, snage SRJ i Srbije opkolile su seljane a zatim im prišli tražeći novac. Kada su vojnici i policajci pokrali od njih dragocenosti, muškarci su odvojeni od žena i male dece. Muškarci su zatim podeljeni na dve grupe od kojih je jedna poslata na obližnje brdo, a druga je upućena u korito obližnjeg potoka. Snage SRJ i Srbije su onda otvorile vatru na obe grupe muškaraca i ubile približno 130 muškaraca, kosovskih Albanaca. (Ubijena lica čija su imena poznata navedena su u Prilogu F, koji je priložen kao dodatak ovoj optužnici.)

g. U ranim jutarnjim satima 2. aprila 1999. godine ili približno tog dana, srpska policija je započela akciju u naselju Qerim u Đakovici/Gjakove. U periodu od nekoliko sati, srpski policajci su nasilno ulazili u kuće kosovskih Albanaca u naselju Qerim, ubijajući stanare i paleći zatim zgrade. U podrumu kuće u ulici Millosh Gilic, srpski policajci su pucali i ubili 20 stanara, a zatim zapalili kuću. Usled pucnjave i požara koji su zapalili srpski policajci, ubijeno je 20 Albanaca, među kojima je bilo 19 žena i dece. (Ubijena lica čija su imena poznata navedena su u Prilogu G, koji je priložen kao dodatak ovoj optužnici.)

99. Počev od 1. januara 1999. godine ili približno tog dana pa sve do dana podizanja ove optužnice, snage SRJ i Srbije, postupajući po nalogu, na podsticaj ili uz podršku **Slobodana MILOŠEVIĆA**,

Milana MILUTINOVIĆA, Nikole ŠAINOVIĆA, Dragoljuba OJDANIĆA i Vljaka STOJILJKOVIĆA koristile su se sredstvima i metodama izloženim u stavovima 92 do 98 da bi izvršile kampanju progona kosovskog albanskog civilnog stanovništva na političkoj, rasnoj ili verskoj osnovi.

100. Ovim delima **Slobodan MILOŠEVIĆ, Milan MILUTINOVIĆ, Nikola ŠAINOVIĆ, Dragoljub OJDANIĆ i Vljako STOJILJKOVIĆ** planirali su, podstakli, naredili, izvršili ili na drugi način pomogli i doprineli planiranju, pripremi ili izvršenju sledećih dela:

TAČKA 1
(Deportacija)

Tačka 1: deportacija, što predstavlja **ZLOČIN PROTIV ČOVEČNOSTI**, kažnjiv prema članu 5(d) Statuta Međunarodnog suda

TAČKA 2
(Ubistvo)

Tačka 2: ubistvo, što predstavlja **ZLOČIN PROTIV ČOVEČNOSTI**, kažnjiv prema članu 5(a) Statuta Međunarodnog suda

TAČKA 3
(Ubistvo)

Tačka 3: ubistvo, što predstavlja **KRŠENJE RATNIH ZAKONA I OBIČAJA**, kažnjivo prema članu 3 Statuta Međunarodnog suda, a predviđeno je članom 3(1)(a) (ubistvo) Ženevskih konvencija.

TAČKA 4
(Progoni)

Tačka 4: progoni na političkoj, rasnoj ili verskoj osnovi, što predstavlja **ZLOČIN PROTIV ČOVEČNOSTI**, kažnjiv prema članu 5(h) Statuta Međunarodnog suda

/potpisano u originalu/

Louise Arbour
Tužilac

22. maj 1999. godine
Hag, Holandija

Prilog A

Lica ubijena u Racku čija su imena poznata - 15. januar 1999.

<u>Ime</u>	<u>Približna starost</u>	<u>Pol</u>
ASLLANI, Lute	30	žensko
AZEMI, Banush		muško
BAJRAMI, Ragip	34	muško
BEQIRI, Halim	13	muško
BEQIRI, Rizah	49	muško
BEQIRI, Zenel	20	muško
BILALLI, Lutfi		muško
EMINI, Ajet		muško
HAJRIZI, Bujar		muško

HAJRIZI, Myfail	33	muško
HALILI, Skender		muško
HYSENAJ, Haqif		muško
IBRAHIMI, Hajriz		muško
IMERI, Hakip		muško
IMERI, Murtez		muško
IMERI, Nazmi		muško
ISMALJI, Meha		muško
ISMALJI, Muhamet		muško
JAKUPI, Ahmet		muško
JAKUPI, Esref	40	muško
JAKUPI, Hajriz		muško
JAKUPI, Mehmet		muško
JAKUPI, Xhelal		muško
JASHARI, Jasher	24	muško
JASHARI, Raif	20	muško
JASHARI, Shukri	18	muško
LIMANI, Fatmir	35	muško
LIMANI, Nexhat	19	muško
LIMANI, Salif	23	muško
MEHMETI, Bajram		muško
MEHMETI, Hanumshah		žensko
METUSHI, Arif		muško
METUSHI, Haki	70	muško
MUSTAFA, Ahmet		muško
MUSTAFA, Aslani	34	muško
MUSTAFA, Muhamet	21	muško
OSMANI, Sadik	35	muško
SALIHU, Jashar	25	muško
SALIHU, Shukri	18	muško
SHABANI, Bajrush	22	muško
SMAJLAI, Ahmet	60	muško
SYLA, Sheremet	37	muško
SYLA, Shyqeri		muško
XHELADINI, Bajram		muško
ZYMERI, Njazi		muško

Prilog B

Lica ubijena u Beloj Crkvi cija su imena poznata - 25.marta 1999

<u>Ime</u>	<u>Priblizna starost</u>	<u>Pol</u>
BEGAJ, Abdullah	25	muško
BERISHA, Murat	60	muško
GASHI, Fadil	46	muško
MORINA, Musa	65	muško
POPAJ, Abdullah	18	muško
POPAJ, Agon	14	muško
POPAJ, Alban	21	muško
POPAJ, Bedrush	47	muško
POPAJ, Belul	14	muško
POPAJ, Ethem	46	muško
POPAJ, Hazer	77	muško
POPAJ, Hyshi	37	muško
POPAJ, Irfan	41	muško
POPAJ, Isuf	76	muško
POPAJ, Kreshnik	18	muško

POPAJ, Lindrit	18	muško
POPAJ, Mehmet	46	muško
POPAJ, Mersel	53	muško
POPAJ, Nazmi	45	muško
POPAJ, Nisim	35	muško
POPAJ, Rrustem		muško
POPAJ, Sahid	40	muško
POPAJ, Sedat	47	muško
POPAJ, Shendet	17	muško
POPAJ, Vehap	58	muško
POPAJ, Xhavit	32	muško
SPAHIU, ime nepoznato (kci Xhemal-a)		žensko
SPAHIU, ime nepoznato (kci Xhemal-a)		žensko
SPAHIU, ime nepoznato (kci Xhemal-a)		žensko
SPAHIU, ime nepoznato (kci Xhemal-a)		žensko
SPAHIU, ime nepoznato (supruga Xhemal-a)		žensko
SPAHIU, Xhemal		muško
ZHUNIQI, Abein	37	muško
ZHUNIQI, Agim	51	muško
ZHUNIQI, Bajram	51	muško
ZHUNIQI, Biladh	67	muško
ZHUNIQI, Clirim	40	muško
ZHUNIQI, Dardan	6	muško
ZHUNIQI, Dardane	8	žensko
ZHUNIQI, Destan	68	muško
ZHUNIQI, Eshref	55	muško
ZHUNIQI, Fatos	42	muško
ZHUNIQI, ime nepoznato	4	muško
ZHUNIQI, ime nepoznato (supruga Clirim-a)		žensko
ZHUNIQI, ime nepoznato (od oca Fatos)	16	muško
ZHUNIQI, Hysni	70	muško
ZHUNIQI, Ibrahim	68	muško
ZHUNIQI, Kasim	33	muško
ZHUNIQI, Medi	55	muško
ZHUNIQI, Muhammet	70	muško
ZHUNIQI, Muharrem	30	muško
ZHUNIQI, Qamil	77	muško
ZHUNIQI, Qemal	59	muško
ZHUNIQI, Reshit	32	muško
ZHUNIQI, Shemsi	52	muško

Prilog C

Lica ubijena u Velikoj Krusi/Krushe e Mahde -- Maloj Krusi/Krushe e Vogel cija su imena poznata -
26. marta 1999.

Ime

Priblizna starost

Pol

ASLLANI, Adem	68	muško
ASLLANI, Asim	34	muško
ASLLANI, Feim	30	muško
ASLLANI, Muharrem	66	muško
ASLLANI, Nexhat	27	muško
ASLLANI, Nisret	33	muško
ASLLANI, Perparim	26	muško
AVDYLI, Bali	72	muško
AVDYLI, Enver	28	muško
BATUSHA, Ahmet	38	muško
BATUSHA, Amrush	32	muško
BATUSHA, Asllan	46	muško
BATUSHA, Avdi	45	muško
BATUSHA, Bekim	22	muško
BATUSHA, Beqir	68	muško
BATUSHA, Burim	18	muško
BATUSHA, Enver	22	muško
BATUSHA, Feim	23	muško
BATUSHA ime	19	muško
nepoznato (od oca Ismaila)		
BATUSHA, ime	20	muško
nepoznato (od oca Zaim)		
BATUSHA, Haxhi	28	muško
BATUSHA, Lirim	16	muško
BATUSHA, Milaim	32	muško
BATUSHA, Muharrem	69	muško
BATUSHA, Njazi	39	muško
BATUSHA, Osman	65	muško
BATUSHA, Sefer	19	muško
BATUSHA, Sejdi	68	muško
BATUSHA, Skifer	22	muško
BATUSHA, Sulejman	46	muško
BATUSHA, Zaim	50	muško
HAJDARI, Abaz	40	muško
HAJDARI, Abedin	17	muško
HAJDARI, Halil	42	muško
HAJDARI, Halim	70	muško
HAJDARI, Hysni	20	muško
HAJDARI, Marsel	17	muško
HAJDARI, Nazim	33	muško
HAJDARI, Qamil	46	muško
HAJDARI, Rasim	25	muško
HAJDARI, Sahit	36	muško
HAJDARI, Selajdin	38	muško
HAJDARI, Shani	40	muško
HAJDARI, Vesel	19	muško
HAJDARI, Zenun	28	muško
LIMONI, Avdyl	45	muško
LIMONI, Limon	69	muško
LIMONI, Luan	22	muško
LIMONI, Nehbi	60	muško
RAMADANI, Afrim	28	muško
RAMADANI, Asllan	34	muško
RAMADANI, Bajram	15	muško
RAMADANI ime	23	muško
nepoznato		

(od oca Hysen-a)		
RAMADANI, Hysen	62	muško
RAMADANI, Lufti	58	muško
RAMADANI, Murat	60	muško
RAMADANI, Ramadan	59	muško
RAMADANI, Selajdin	27	muško
RASHKAJ, ime	16	muško
nepoznato		
RASHKAJ, ime	18	muško
nepoznato		
RASHKAJ, Refki	17	muško
SHEHU, Adnan	20	muško
SHEHU, Arben	20	muško
SHEHU, Arif	36	muško
SHEHU, Bekim	22	muško
SHEHU, Burim	19	muško
SHEHU, Destan	68	muško
SHEHU, Din	68	muško
SHEHU, Dritan	18	muško
SHEHU, Fadil	42	muško
SHEHU, Flamur	15	muško
SHEHU, ime nepoznato	20	muško
(od oca Haziza)		
SHEHU, ime nepoznato	18	muško
(od oca Sinana)		
SHEHU, Haxhi	25	muško
SHEHU, Haziz	42	muško
SHEHU, Ismail	68	muško
SHEHU, Ismet	40	muško
SHEHU, Mehmet	13	muško
SHEHU, Mentor	18	muško
SHEHU, Myftar	44	muško
SHEHU, Nahit	15	muško
SHEHU, Nehat	22	muško
SHEHU, Nexhat	38	muško
SHEHU, Qamil	50	muško
SHEHU, Sahit	23	muško
SHEHU, Sali	44	muško
SHEHU, Sami	24	muško
SHEHU, Sefer	44	muško
SHEHU, Shani	34	muško
SHEHU, Shefqet	38	muško
SHEHU, Sinan	50	muško
SHEHU, Veli	28	muško
SHEHU, Vesel	19	muško
SHEHU, Xhafer	38	muško
SHEHU, Xhavit	20	muško
SHEHU, Xhelal	13	muško
ZYLFIU, Afrim	22	muško
ZYLFIU, ime nepoznato	18	muško
(od oca Halima)		
ZYLFIU, Halim	60	muško
ZYLFIU, Hamdi	62	muško
ZYLFIU, Hamit	22	muško
ZYLFIU, Hysen	50	muško
ZYLFIU, Njazim	24	muško

Prilog D
Lica ubijena u Dakovici /Gjakove - 26. marta 1999

<u>Ime</u>	<u>Priblizna starost</u>	<u>Pol</u>
BEGOLLI, Sylejman	48	muško
BYTYQI, Arif	72	muško
BYTYQI, Urim	38	muško
DERVISHDANA, Emin	31	muško
DERVISHDANA, Fahri	37	muško
DERVISHDANA, Zenel	59	muško

Prilog E
Lica ubijena u Crkolezu/Padalishtë cija su imena poznata - 27 marta 1999

<u>Ime</u>	<u>Priblizna starost</u>	<u>Pol</u>
IMERAJ, Afrim	2	muško
IMERAJ, Ardiana	13	žensko
IMERAJ, Arijeta	11	žensko
IMERAJ, Avdyl	67	muško
IMERAJ, Beke	53	muško
IMERAJ, Feride	21	žensko
IMERAJ, Fetije	42	žensko
IMERAJ, Florije	19	žensko
IMERAJ, Gjylfidan	15	žensko
IMERAJ, Hasan	63	muško
IMERAJ, Mihane	72	žensko
IMERAJ, Mona	72	žensko
IMERAJ, Muhamet	19	muško
IMERAJ, Nexhmedin		muško
IMERAJ, Rab	30	muško
IMERAJ, Rustem	73	muško
IMERAJ, Sabahat	21	muško
IMERAJ, Shehide	70	žensko
IMERAJ, Violeta	17	žensko
IMERAJ, Xhyfidane	14	žensko

Prilog F
Lica ubijena u Izbici cija su imena poznata - 28. marta 1999

<u>Ime</u>	<u>Priblizna starost</u>	<u>Pol</u>
BAJRA, Bajram	62	muško
BAJRA, Brahim		muško
BAJRA, Fazli	60	muško
BAJRA, Ilaz		muško
BAJRA, Sami		muško
BEHRAMAJ, Demush	60	muško
BEHRAMAJ, Muhamed	50	muško
BEHRAMAJ, Nur	85	muško
BEHRAMI, Ardita		muško
BEHRAMI, Bemush	75	muško
BEHRAMI, Edona		muško
BEHRAMI, Muhamet		muško
BEHRAMI, Nuredin	90	muško
BEQIRI, Ajet		muško
CAKAJ, Demush	65	muško

CAKAJ, Muhamet	60	muško
CAKAJ, Nura	80	muško
CAKAJ, Thair	65	muško
CAKAJ, Zeqir	80	muško
CELI, Metush	62	muško
CELI, Rexhe		muško
CELI, Smajl	67	muško
CUPEVA, Hamz	46	muško
DRAGA, Ali	65	muško
DRAGA, Bahim	72	muško
DRAGA, Cen	68	muško
DRAGA, Hajriz	43	muško
DRAGA, Halit		muško
DRAGA, Hazir		muško
DRAGA, Ismet	28	muško
DRAGA, Jetulla	60	muško
DRAGA, Murat		muško
DRAGA, Rahim	70	muško
DRAGA, Rustem	70	muško
DURAKU, Dibran	65	muško
FEJZA, Zyra		muško
FETAHI, Azem	75	muško
FETAHI, Hetem	63	muško
FETAHI, Muharem	80	muško
FETAHU, Lah	67	muško
GASHI, Beqe		muško
GASHI, Brahim	70	muško
GASHI, Deli		muško
GASHI, Hajrullah		muško
GASHI, Ram	57	muško
HAJRIZI, Fata		muško
HASANI, Nezir		muško
HAXHA, Bajram	78	muško
HAXHA, Fejz	86	muško
HOTI, Muhamet		muško
JETULLAHU, Beqir		muško
JETULLAHU, Selim		muško
KELMENDI, Bajram		muško
KELMENDI, Beqir		muško
KRASNIQI, Deli	80	muško
KRASNIQI, Mustafe		muško
KRASNIQI, Rahim	62	muško
KRASINIQI, Rrahim		muško
LATIFI, Jetullah		muško
LNU, Qazim	70	muško
MUSLIA, Shaban	75	muško
MUSTAFA, Hasan	70	muško
NEBIHI, Selim	95	muško
OSMANI, Azem	75	muško
OSMANI, Hetem	70	muško
OSMANI, Muharrem	90	muško
RACI, Ramadan	56	muško
RAMA, Halit	60	muško
REXHEPI, Muji	47	muško
REXHEPI, Zaim	38	muško
RUSTEMI, Halit	60	muško
SALIHU, Zeqir		muško
SEJDIU, Bajram		muško

SEJDIU, Mustafe	41	muško
SHALA, Kujtim	47	muško
SHALA, Isuf		muško
SHALA, Sali	35	muško
SPAHIU, Rizah		muško
TAHAJ, Ethem	65	muško
TAHAJ, Muharem	75	muško
TAHI, Azem	60	muško
TAHI, Hetem	50	muško
TAHI, Muharem	70	muško
TAHIRI, Brahim		muško
TAHIRI, Rrahim		muško
THACI, Hamit	70	muško
THACI, Haxhi		muško
THACI, Jetullah		muško
THACI, Rame		muško
THACI, Sahit		muško
THACI, Salih		muško
THACI, Uke	80	muško
XHEMAJLI, Esat		muško
XHEMALI, Demush	87	muško
XHEMALI, Idriz	67	muško

Prilog G

Lica ubijena u Dakovici / Gjakovë - 2. aprila 1999

<u>Ime</u>	<u>Priblizna starost</u>	<u>Pol</u>
CAKA, Dalina	14	žensko
CAKA, Delvina	6	žensko
CAKA, Diona	2	žensko
CAKA, Valbona	34	žensko
GASHI, Hysen	50	muško
HAXHIAVDIJA, Doruntina	8	žensko
HAXHIAVDIJA, Egzon	5	muško
HAXHIAVDIJA, Rina	4	žensko
HAXHIAVDIJA, Valbona	38	žensko
HOXHA, Flaka	15	žensko
HOXHA, Shahindere	55	žensko
NUÇI, Manushe	50	žensko
NUÇI, Shirine	70	žensko
VEJSA, Arlind	5	muško
VEJSA, Dorina	10	žensko
VEJSA, Fetije	60	žensko
VEJSA, Marigona	8	žensko
VEJSA, Rita	2	žensko
VEJSA, Sihana	8	žensko
VEJSA, Tringa	30	žensko